

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35390
Nom	Història de la llengua catalana I
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1001 - Grau Filologia Catalana	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1001 - Grau Filologia Catalana	6 - Diacronia de la llengua catalana	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CARBO AGUILAR, FERRAN	140 - Filologia Catalana
MARTI I BADIA, ADRIA	140 - Filologia Catalana
NICOLAS AMOROS, MIQUEL	140 - Filologia Catalana

RESUM

L'assignatura Història de la Llengua Catalana I té com a objectiu presentar als alumnes una visió panoràmica i crítica de la història de la llengua catalana, des dels seus antecedents i orígens fins als decrets de Nova Planta. Així mateix, l'assignatura té els objectius bàsics següents:

Relacionar la història de la llengua catalana amb la de les altres llengües romàniques.

Familiaritzar els estudiants amb els problemes teòrics i metodològics de la disciplina.

Ensinistrar els alumnes en el maneig i la recerca de les fonts i la bibliografia de la disciplina.

Desenvolupar les estratègies crítiques i analítiques dels estudiants per a resoldre els problemes que planteja la història de la llengua catalana.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Coneixements previs de caràcter genèric. Per a superar aquesta assignatura es pressuposa un domini suficient de la normativa de la llengua catalana.

COMPETÈNCIES

1001 - Grau Filologia Catalana

- Posseir coneixements de crítica textual i d'edició de textos en llengua catalana i la seua aplicació.
- Ser capaç de localitzar, manejar i sintetitzar informació bibliogràfica en l'àrea de la filologia catalana.
- Ser capaç de realitzar tasques d'assessorament i de correcció lingüística en el context de la llengua catalana.
- Ser capaç de rebre, comprendre i transmetre la producció científica en les llengües estudiades en el grau.
- Ser capaç de identificar problemes i temes d'investigació i avaluar-ne la rellevància en l'àrea de la filologia catalana, així com per iniciar-se en aquests temes d'investigació.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'indole social, científica o ètica.
- Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua catalana.
- Interrelacionar diferents àrees d'estudis humanístics.
- Comparar i analitzar constituents de la llengua pròpia amb els d'altres llengües.
- Conèixer l'evolució històrica interna i externa de la llengua catalana i la seua aplicació per al comentari de textos en perspectiva històric-filològica.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

Al final d'aquesta assignatura s'espera que l'estudiant siga capaç de:

- Comprendre i resumir correctament el contingut d'estudis o monografies sobre història de la llengua catalana.
- Poder reconstruir el passat social de la llengua catalana.
- Situat correctament en el temps i en l'espai els fets de la història de la llengua catalana.
- Conèixer i saber usar la nomenclatura de la disciplina.
- Conèixer i relacionar correctament els tres tipus d'objectes que intervenen en la reconstrucció de la història d'un idioma: les formes lingüístiques, els usos lingüístics i la consciència lingüística.
- Argumentar adequadament sobre aspectes que poden ser objecte de reflexió, polèmica o controvèrsia.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La noció d'història de la llengua

- 1.1. Conceptes
- 1.2. Mètodes
- 1.3. Problemes

2. Els elements constitutius de la llengua catalana

- 2.1. El llatí vulgar i la formació de les llengües romàniques.
- 2.2. Els substrats preromans.
- 2.3. L'element germànic.

3. La formació de la llengua catalana

- 3.1. Marc històric i cultural.
- 3.2. El català preliterari.
- 3.3. Els usos socials i institucionals.
- 3.4. Els usos literaris: català i occità.
- 3.5. La influència del món àrab.
- 3.6. L'element romànic precatalà de Xarq al-Andalus.

4. L'expansió de la llengua. De la derrota de Muret al Compromís de Casp (1213-1412).

- 4.1. Marc històric i cultural.
- 4.2. La conformació de l'espai lingüístic català.
- 4.3. Els usos socials i institucionals.
- 4.4. Els usos literaris.
- 4.5. L'interès per la llengua.

5. La plenitud de la llengua. Del Compromís de Casp a la revolta de les Germanies (1412-1523)

- 5.1. Marc històric i cultural.
- 5.2. Els usos socials i institucionals.
- 5.3. Els usos literaris.
- 5.4. La consciència lingüística.
- 5.5. L'interès per la llengua.

6. La subordinació de la llengua. De la revolta de les Germanies a l'expulsió dels moriscos (1523-1610)

- 6.1. Marc històric i cultural.
- 6.2. Els usos socials i institucionals.
- 6.3. Els usos literaris. El concepte de Decadència.
- 6.4. La consciència lingüística. Llemosinisme onomàstic i unitat de la llengua.
- 6.5. L'interès per la llengua.
- 6.6. L'evolució interna de la llengua. Modernització, dialectalització i interferències exògenes.

7. Dependència i transculturació. De l'expulsió dels moriscos a l'abolició del règim foral (1610-1716)

- 7.1. Marc històric i cultural.
- 7.2. Els canvis de frontera lingüística.
- 7.3. Els usos socials i institucionals.
- 7.4. Els usos literaris.
- 7.5. La consciència lingüística.
- 7.6. L'interès per la llengua.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	60.00	100
Elaboració de treballs individuals	28.00	0
Estudi i treball autònom	35.00	0
Lectures de material complementari	15.00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	12.00	0
TOTAL	150.00	

METODOLOGIA DOCENT

Els continguts de l'assignatura s'introdueixen partint dels coneixements previs de l'aprenent, que haurà de participar de forma activa en el desenvolupament de l'aprenentatge. Els alumnes disposaran d'un dossier de textos expressament recomanats, els quals complementen les classes teoricopràctiques. Els estudiants realitzaran, de forma individual, activitats teoricopràctiques relacionades amb el contingut de l'assignatura, i les exposaran a classe. A més, realitzaran, de forma individual o en grup de dues o tres persones, un treball pràctic final relacionat amb el contingut de l'assignatura, i per al qual tindran en compte el dossier de textos expressament recomanats. El professor orientarà els alumnes sobre la tria i realització d'aquest treball: els temes que pot estudiar, les dates de lliurament, així com les característiques concretes d'aquests (extensió, format, tipus de lletra, interlineat, etc.).

Pel que fa a les hores no presencials, els estudiants les dedicaran a:

- a) l'estudi i preparació de les classes teoricopràctiques,
- b) la preparació i realització d'activitats teoricopràctiques,
- c) la preparació i realització del treball pràctic final,
- d) la preparació i realització de la prova escrita final.

Els professors i els estudiants faran servir l'Aula Virtual i el correu electrònic com a mitjà per comunicar canvis, detalls sobre les activitats pràctiques, etc. No obstant això, es recomana l'assistència a les tutories presencials per a tractar qüestions o dubtes de caràcter individual o específic.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'aprenentatge de l'estudiant es durà a terme a partir de dos elements:

a) Les activitats relacionades amb el contingut teòric de l'assignatura, que hauran de ser realitzades durant el desenvolupament de l'assignatura, i el treball pràctic final relacionat amb el contingut de l'assignatura, que es lliurarà al final del curs. Aquesta part constituirà el 30% de la nota (10 % activitats, 20 % treball final).

En aquesta part es valorarà el respecte dels terminis de realització i lliurament, les normes de presentació, la correcció gramatical i la participació en les sessions de pràctica en què les activitats i treballs seran supervisats i comentats. A l'inici de curs, el professor determinarà quines activitats pràctiques, per la seua naturalesa, són recuperables en segona convocatòria i quines no ho són.

b) Una prova escrita final que avaluarà els coneixements teòrics i pràctics, així com l'adquisició de les competències generals i específiques. Aquesta part constituirà el 70% de la nota. La prova escrita final inclourà:

1. Qüestions teoricopràctiques relacionades amb la història de la llengua catalana i amb la seua metodologia. (50% de la nota final).
2. El resum crític d'un o de més d'un dels textos del dossier de textos expressament recomanats. (20% de la nota final).

Per aprovar l'assignatura caldrà obtenir *apte* en el treball pràctic final, i tenir aprovades les dues parts de la prova escrita final (2,5 sobre un màxim de 5 en les qüestions teoricopràctiques i 1 punt sobre 2 en el resum).

En totes les proves cal demostrar un bon coneixement del registre formal i de la normativa gramatical. D'acord amb els criteris acordats pel Consell del Departament de Filologia Catalana, el fet de cometre faltes de normativa en la prova final comportarà la qualificació de no *apte*, independentment de la nota del contingut. Igualment, en el treball pràctic final les errades de normativa compten negativament

Resum de l'avaluació:

Proves de l'avaluació	% sobre final
a) Activitats pràctiques (30%)	30%
b) Proves finals:	70%
1. Qüestions teoricopràctiques (50%)	
2. Resum crític d'un text del dossier (20%)	

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Ferrando, Antoni i Miquel Nicolàs (2005): Història de la llengua catalana, Barcelona, Pòrtic / UOC.
- Martí i Castell, Joan (2001): Els orígens de la llengua catalana, Barcelona: Pòrtic / UOC.
- Moran, Josep i Joan Anton Rabella (2001): Primers textos de la llengua catalana, Barcelona: Proa.
- Nadal, Josep Maria i Modest Prats (1982, 1996): Història de la llengua catalana. 1/ Dels inicis fins al segle XV. 2/ El segle XV, Barcelona: ed. 62.
- Sanchis Guarner, Manuel (1980): Aproximació a la història de la llengua catalana, Barcelona: Salvat.

Complementàries

- Badia i Margarit, Antoni M. (2004): Moments clau de la història de la llengua catalana, Vic: Universitat.
- Bastardas, Joan (1995): La llengua catalana mil anys enrere, Barcelona: Curial.
- Colón, Germà (1993): El lèxic català dins la Romània, València: Universitat de València.
- Ferrando, Antoni (1980): Consciència idiomàtica i nacionals dels valencians, València: Universitat de València.
- Marçet, Pere (1987): Història de la llengua catalana, Barcelona: Teide.
- Nicolàs, Miquel (1998): La història de la llengua catalana: la construcció d'un discurs, Barcelona: PAM.
- Rafanell, August (1999): La llengua silenciada, Barcelona: Empúries.
- Sanchis Guarner, Manuel (2002): WEls valencians i la llengua autòctona durant els segles XVI, XVII i XVIII, València: Universitat de València.

ADDENDA COVID-19

1. Continguts / Contenidos

No hi ha variacions ni els objectius ni els continguts que la guia docent atribueix al desenvolupament de l'assignatura.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència / Volumen de trabajo y planificación temporal de la docencia

No hi ha variació en el volum de treball total que estableix en la guia docent de l'assignatura. Eliminades les hores de activitat presencial, la nova distribució d'activitats és aquesta:

	Hores
ACTIVITATS NO PRESENCIALS	
Intervenció en activitats de fòrum	40
Estudi i preparació de classes	40
Estudi i preparació d'exàmens	50
Realització d'exàmens	10
Participació en tutories	10
TOTAL ACTIVITATS NO PRESENCIALS	150
TOTAL	150

3. Metodologia docent / Metodología docente

1. Publicació de materials a l'Aula virtual
2. Proposta d'activitats per aula virtual
6. Debats al fòrum
7. Problemes/exercicis resolts (classes pràctiques/laboratoris)

12. Fòrum en Aula Virtual

En concret, consistirà en activitats d'aula virtual i d'interacció directa amb els estudiants, via correu electrònic o sessions de treball personalitzades per telèfon. Així mateix es proposarà la realització de pràctiques de producció textual, preparatòries de la prova escrita. Aquestes s'organitzaran i avaluaran d'acord amb els criteris publicats en AV abans de la cancel·lació de l'activitat lectiva convencional.

Es valorarà el treball que l'estudiant realitzi en les pràctiques proposades. El tipus de prova i els criteris d'avaluació es recullen en el document inserit en AV, que detalla el sistema de correcció que tot seguit s'exposa.

L'estudiant podrà consultar tota mena de materials i desenvoluparà, en un temps limitat, un dels enunciats que es proposen. Els enunciats d'examen seran desenvolupaments del temari de l'assignatura, que tot estudiant té l'obligació de conèixer. Els enunciats podran ser de dos tipus:

- sincrònics : descripció i valoració d'un aspecte de la història social del català en un període determinat; v.g.: *Els usos socials del català en el primer terç del segle XVII*,

- diacrònics: descripció i valoració d'un aspecte específic de la història social del català a través de diferents etapes; v.g.: *La dialèctica factors exògens/ factors endògens en la història del català durant l'Edat Mitjana*.

Es pretén que l'estudiant sàpia elaborar una síntesi del tema escollit i que procure equilibrar la concisió amb la densitat del plantejament. La claredat i brevetat expositives no impliquen esquematisme o simplicitat. Per contra, es pot incórrer en un desenvolupament prolix, centrat en l'anècdota, la repetició o les interpretacions puerils o banals. Es prohibeix taxativament la còpia de fragments del manual de l'assignatura sense citació. La utilització de frases literals, amb la citació corresponent, es limitarà als passatges del tema a desenvolupar en què resulte imprescindible reproduir aquesta font. Es recomana, en general, expressar les idees amb recursos verbals propis.

Per a ambdós tipus d'enunciats s'atendran els factors que seguidament es detallen, amb la valoració que, sobre un total de 10 punts, mereix cadascun d'ells. Cal advertir que aquests factors consideren, només a efectes metodològics d'avaluació, aspectes discrets que en l'exposició de l'estudiant apareixen com una globalitat. No es corresponen, per tant, amb l'ordre lineal d'un examen, sinó que cal anar reconeixent-los al llarg del text. Això vol dir, a més a més, que, en part, són redundants. En qualsevol cas, s'hi pretén objectivar la valoració a partir d'uns criteris comuns, que, òbviament, s'han de concretar en cada examen particular.

1. INTRODUCCIÓ I FONAMENTACIÓ TEÒRICA (fins a 2 punts)

Es tracta de posar els fonaments teòrics de l'enunciat a desenvolupar. Definir els conceptes que s'hi empren, relacionar-los amb altres d'annexos i situar-los en l'àmbit teòric a què pertanyen (Sociolingüística, Lingüística Diacrònica, Teoria de la Variació, Literatura Comparada, etc). També caldria apuntar-hi la distinció entre les dades de base i

l'explicació que se'n fa, entre els fets i les hipòtesis d'interpretació que sustenten tot el desenvolupament posterior.

2. ESTRUCTURACIÓ (fins a 2 punts)

A partir de la introducció i donades les premisses de partida, s'ha d'estructurar el tema, adoptant una ordenació lògica. Aquesta s'expressa en la forma, en la redacció i articulació diferenciada dels blocs:

preliminars, presentació dels fets, comentari explicatiu amb relacions de causa-efecte, conseqüències dels fets, caracterització i classificació dels fenòmens, models explicatius de fons que complementen els postulats inicials i, si cal, recapitulació i conclusions.

3. CONTINGUT REFERENCIAL (fins a 3 punts)

S'hi valorarà la informació aportada sobre l'enunciat en qüestió, prescindint del plantejament de partida i de la inserció de cada element informatiu (dades o explicacions) en l'esquema global. Pròpiament no es pot abstraure la informació de la resta de factors d'exposició. S'hi intenta, però, objectivar la síntesi de coneixements referits al tema.

4. CRONOLOGIA/ PERIODITZACIÓ (fins a 1 punt)

Tant els enunciats diacrònics, com els sincrònics s'han de caracteritzar cronològicament i se n'ha de proposar una periodització, justificada amb criteris historiogràfics, tant si els historiadors els accepten unànimement, com si els qüestionen per algun motiu. Es tracta de delimitar el tall cronològic operat en la descripció-interpretació dels estadis històrics o dels aspectes que els han configurat, i de legitimar aquesta operació convencional, o d'efectuar-ne la crítica.

5. FONTS O REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES (fins a 1 punt)

Cal explicitar la font, filiació o autoria de les dades, criteris, teoritzacions o interpretacions aportades. Més que no de citacions bibliogràfiques estrictes, es tracta de fer palés que la interpretació historiogràfica està també històricament determinada, que la constatació de fets i l'expressió de valoracions no són realitats espúries o atemporals, sinó fruit d'intervencions, individuals o col·lectives, que cal conèixer i assumir o discutir. Per tant, es demana a l'estudiant que relacione tota informació amb la seua font (autor, escola o, si més no, disciplina) i que insinue, quan s'haja produït, la polèmica o la discussió al voltant dels fets.

6. CRÍTICA (fins a 1 punt)

Amb aquest últim factor no s'exigeix que l'estudiant elabore la seua pròpia interpretació, sinó que faça un ús «científic» de la informació que domina. És a dir, que, a més d'atendre els factors anteriors (explicitat, claredat expositiva, univocitat de les nocions manejades o descripció de la

pluralitat polisèmica que comporten, diferenciació dels aspectes factuais i dels interpretatius...), adopte una actitud crítica. Això es reflecteix formalment en la redacció matisada, que defuig rotunditats taxatives i tendeix a la relativització de les hipòtesis. La qual cosa no implica renunciar a una lectura congruent de les dades, fins i tot d'acord amb els pressupòsits ideològics que l'estudiant, a l'igual que l'investigador, puga posseir.

Es demana, en definitiva, que s'hi deixi entreveure que l'actitud científica es caracteritza sobretot per no acontentar-se els resultats obtinguts, per la voluntat de "problematitzar" les dades, per l'afany de buscar models que representen la vida social en la seua complexitat i, sovint, per oferir més interrogants que respostes.

D'altra banda, es pressuposa el domini de la normativa gramatical en tots els nivells (ortografia, morfosintaxi i adequació lèxica), així com també de la competència en expressió escrita. Aquesta es considera de manera integral, valorant-hi tant els aspectes d'adequació i formalitat, coherència i cohesió textuals, com la correcció gramatical. En qualsevol cas, les deficiències que s'acusen per aquests conceptes, sobretot si es tracta d'errors objectius de normativa, incidiran en els factors anteriors i repercutiran directament en la nota global. Així, doncs, no hi haurà nota o observacions sobre l'expressió al marge de la nota única de cada exercici; sinó que s'aplicaran descomptes sobre la nota global, d'acord amb el criteri general del Departament de Filologia Catalana.

La correcció dels exercicis es farà distribuint la referida escala de deu punts en cadascun dels factors, que apareixeran impresos en l'encapçalament de la plantilla d'examen:

A	Fonamentació (2): _____
B	Estructura (2): _____
C	Contingut (3): _____
D	Cronologia (1): _____
E	Referències (1): _____
F	Crítica (1): _____

G	Expressió i normativa: _____

La segona convocatòria seguirà els criteris establerts a la guia docent original.

5. Bibliografia / Bibliografía

No hi ha variacions en les eines bibliogràfiques prescrites en la guia docent.

